

ART. 3 DIN CONVENȚIA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI ÎN CAUZA ROȘIORU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

Art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului statuează expres interzicerea torturii. Astfel ” *Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.*”

(Extras)

Procedura

1. S. R., reclamantul, a sesizat Curtea la 13 septembrie 2006 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

4. Reclamantul invocă o încălcare a art. 3 din Convenție, plângându-se de agresiunile provocate de polițiști în noaptea de 25 spre 26 ianuarie 2000 și de ineficiența anchetei desfășurate de autoritățile naționale în privința acestor susțineri.

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

6. Reclamantul s-a născut în 1967 și locuiește în Buzău.

A. Incidentul din 26 ianuarie 2000

7. În noaptea de 25 spre 26 ianuarie 2000, în jurul orei 2 dimineața, reclamantul, însoțit de o prietenă, s-a dus la barul "America 2000" aflat la 2 kilometri de Buzău. Au urcat la primul etaj, unde se aflau separeurile. Acolo se aflau 6 polițiști din forțele speciale care, având cagulele ridicate, consumau bere și cafea. Polițiștii făceau parte din Serviciul de intervenție rapidă din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Buzău și erau în misiune de supraveghere a unei conducte petroliere aparținând societății Petrotrans.

8. Când reclamantul a intrat în încăpere, grupul de polițiști se pregătea de plecare. Văzând polițiștii, reclamantul a zis "Cei cu teroriștii

ăștia aici?". Reclamantul și prietena sa au intrat apoi în separeul din care tocmai ieșiseră polițiștii.

9. Auzind afirmația reclamantului, polițiști s-au întors, au dărâmat ușa separeului, l-au pus pe reclamant la podea și, după ce l-au încătușat, au început să-l lovească cu bastoanele și picioarele. Polițiștii au închis ușa localului și au ordonat persoanelor aflate în bar să nu intervină "deoarece se aflau în misiune".

10. Reclamantul a reușit să scape, a ieșit din bar și a urcat într-un taxi parcat afară. Polițiștii l-au urmărit și, în urma unei discuții cu șoferul taxiului, l-au făcut pe reclamant să iasă din mașină. Apoi l-au suit într-o dubă.

11. După ce l-au lăsat pe reclamant să aștepte jumătate de oră în dubă, polițiștii l-au condus la sediul Inspectoratului de Poliție Județean Buzău. Pe tot parcursul drumului au continuat să-l lovească. Reclamantul și-a pierdut cunoștința. Ajuns la sediul poliției, reclamantul a fost pus în genunchi, cu mâinile încătușate la spate, pe holul serviciului de poliție rutieră. Prietena reclamantului l-a însoțit pe acesta pe întregul traseu și la sediul poliției.

12. La sediul poliției, la ora 4,30, s-a întocmit un proces-verbal de contravenție pe numele reclamantului. În baza art. 2 din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, poliția i-a aplicat reclamantului o amendă contravențională de 200.000 lei (ROL) pentru "proferarea de injurii împotriva angajaților localului și refuzul de a da relații pentru stabilirea identității sale". În procesul-verbal se preciza faptul că reclamantul și-a recunoscut faptele. În procesul-verbal apărea o semnătură indescifrabilă, despre care reclamantul contestă că i-ar aparține.

13. Reclamantul a contestat în justiție procesul-verbal de contravenție și amenda aplicată. Curtea nu a fost informată de soluționarea acestei plângeri.

14. Pe la ora 5 dimineața, polițiștii l-au repus în libertate pe reclamant. Din cauza stării sale,

reclamantul le-a solicitat polițiștilor să-i cheme un taxi. Acesta a plecat cu taxiul direct la Spitalul Județean Buzău.

B. Examenle medicale efectuate asupra reclamantului

15. La Spitalul Județean Buzău, reclamantul a fost spitalizat de urgență în secția chirurgie cu diagnosticul "traumatism toracoabdominal, echimoze extinse pe fesa și coapsa stângi, traumatism craniofacial, contuzii bilaterale pe brațe".

16. La 28 ianuarie 2000, reclamantul a fost externat din Spitalul Județean Buzău, cu recomandarea medicilor de a se prezenta la Spitalul Fundeni din București. Reclamantul a fost internat în acest ultim spital între 28 ianuarie și 1 februarie 2000, cu diagnosticul "agresiune, policontuzii, contuzie toracoabdominală, hematom mare extins pe fesierul stâng".

17. Deși nu se refăcuse complet, la 1 februarie 2000 reclamantul a cerut să fie externat din spital.

18. La 4 februarie 2000, APADOR-CH, sesizată despre incidentul din 26 ianuarie 2000, l-a vizitat pe reclamant. Acesta era țintuit la pat în domiciliul său. Cazul reclamantului a fost prezentat de APADOR-CH într-un raport privind agresiunile comise de polițiști.

19. La 14 februarie 2000, un medic legist de la Spitalul Județean Buzău l-a examinat pe reclamant. Raportul medico-legal întocmit cu această ocazie menționa multiple echimoze în zona feței și ochilor, excoriații și echimoze pe ambele brațe și pe coapsa și fesa stângi. Se preciza că piramida nazală a reclamantului era tumefiată.

20. Între 14 februarie și 6 martie 2000, reclamantul a fost internat într-un sanatoriu cu diagnosticul "tulburare depresivă în urma unei agresiuni fizice". Buletinul de externare din sanatoriu preciza că la internare reclamantul prezenta:

"[...] o depresie accentuată, amintiri persistente ale traumatismelor fizice și psihice suferite, anxietate, anorexie, anhedonie, astenie fizică și psihică, tulburări [...] mnezice, pierdere în

greutate de 15 kg în 3 săptămâni, insomnie mixtă, coșmaruri, parestezii [...], dureri corporale multiple (care coincid cu cele descrise în certificatele medico-legale prezentate), elemente care încă pot fi observate în prezent [...]."

21. Același buletin preciza că, în urma administrării tratamentului, evoluția stării reclamantului a fost "lent favorabilă" și că i s-a prescris un tratament medical. Se constatau următoarele:

"se observă fenomene de schimbare a personalității într-un sens distonie-fobie-anancastic [...]. În patogenie trebuie incluse politraumatismul fizic general, dar și mental, psihotraumatismele consecutive și hepatita cronică."

22. La 23 martie 2001, la cererea parchetului, Institutul Național de Medicină Legală "Mina Minovici" din București (INML) a întocmit o expertiză medico-legală referitoare la reclamant. Raportul constata că:

"1. Persoana în cauză a prezentat leziuni care ar fi putut fi cauzate la data de 26 ianuarie 2000 prin lovituri repetate cu un obiect dur și lung. Acesta a necesitat 16 zile de îngrijiri medicale.

2. Tulburările psihice survenite ulterior constituie o reacție psihică la situația conflictuală în care a fost implicată persoana, apariția lor nefiind datorată unor leziuni traumatiche [...]."

C. Cercetarea penală declanșată împotriva polițiștilor

23. La 28 ianuarie 2000, soția reclamantului a sesizat Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Buzău cu o plângere penală împotriva celor 6 polițiști care l-au agresat pe reclamant în noaptea de 25 spre 26 ianuarie 2000, denunțând violențele la care acesta a fost supus. Aceasta acuza polițiștii de tortură și de purtare abuzivă. Reclamantul a depus o a doua plângere, la 31 ianuarie 2000, la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

24. La acea dată, unul dintre polițiștii acuzați avea grad de căpitan, iar ceilalți 5 de plutonier. După mai multe trimiteri ale cauzei între diferite parchete, pe motive de necompetență ratione

materiale, plângerea a fost examinată de Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar București.

25. Audiată de procuror, prietena reclamantului a declarat că polițiștii au dărâmat ușa de acces în separeu, l-au încătușat pe reclamant cu mâinile la spate și au început să-l lovească cu picioarele și bastoanele. Tot atunci, unul dintre polițiști i-a zis să îi însoțească la sediul poliției, motivând că aceasta nu avea cartea de identitate asupra ei. Șoferul de taxi (supra, pct. 10) a declarat că reclamantul a fost agresat de polițiști.

26. P.M., chelnerița prezentă în bar în noaptea incidentului, a declarat că reclamantul, beat, folosise un vocabular vulgar, îi făcuse pe polițiști "teroriști" și îi ceruse cheile separeului în care se afla. Speriată, aceasta a coborât să aducă comanda reclamantului și le-a cerut polițiștilor să mai rămână în bar cât timp îi aduce reclamantului comanda. În timp ce pregătea comanda, reclamantul a coborât de la etaj, s-a apropiat de polițiști încercând să-i smulgă unuia dintre ei ecusonul cu textul "polițist" aplicat pe uniforma acestuia. Superiorul polițiștilor i-a cerut să se identifice, dar în urma refuzului reclamantului și a comportamentului său agresiv polițiștii l-au imobilizat, i-au pus cătușele și l-au dus în duba poliției.

27. La 1 februarie 2000, S.M., un terț care îi însoțea pe polițiști și era prieten cu unul dintre ei, a declarat că reclamantul proferase insulte la adresa patronului barului, absent, și a chelneriței, precum și că nu a fost lovit de polițiști, care încercaseră doar să îl imobilizeze.

28. O altă chelneriță prezentă la locul faptelor, S.A., a declarat că a auzit zgomote puternice la etajul barului, dar că polițiștii nu i-au permis să urce pentru a vedea ce s-a întâmplat. Aceasta a declarat că i-a văzut pe polițiști ducându-l pe reclamant în dubă, care a plecat cu aproximativ un sfert de oră mai târziu, dar că nu i-a văzut pe polițiști lovindu-l pe reclamant.

29. La 3 februarie 2000 a avut loc o confruntare între P.M. și prietena reclamantului.

30. La 4 februarie 2000, reclamantul a declarat în fața procurorului militar că a fost victima unei agresiuni a poliției. Acesta a adăugat că a fost din nou bătut la sediul poliției. De

asemenea, a precizat că, din cauza faptului că țipa, unul dintre polițiști l-a strâns de gât cu un cablu sau cu o sârmă metalică.

31. Prin Ordonanța din 7 mai 2001, Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar București a dispus neînceperea urmăririi penale a polițiștilor. În ordonanță s-a precizat că a fost sesizat cu o plângere din partea soției reclamantului la data de 1 februarie 2000. Procurorul a reținut că constatările din certificatul medico-legal din 23 martie 2001, potrivit cărora reclamantul a fost lovit în mod repetat cu un obiect dur și lung, nu au fost confirmate de declarațiile martorilor. Potrivit constatărilor parchetului, leziunile reclamantului se datorau probabil opunerii sale active din momentul imobilizării sale de către poliție. De asemenea, acesta a considerat că "situația creată era consecința comportamentului jignitor și violent (verbal) al reclamantului la adresa organelor de poliție și a angajaților barului".

32. Plângerile reclamantului formulate împotriva ordonanței de neîncepere a urmăririi penale adresate parchetelor ierarhic superioare au fost respinse.

33. În urma modificării normelor privind competența parchetelor și a instanțelor militare, cauza a fost trimisă instanțelor de drept comun.

34. Reclamantul a contestat Ordonanța de neîncepere a urmăririi penale din 7 mai 2001 la Curtea de Apel București. Prin sentința sa din 10 iulie 2003, Curtea de Apel a admis cererea reclamantului și a trimis cauza parchetului pentru a continua cercetarea acuzațiilor de purtare abuzivă și tortură, motivând că probele prezentate nu erau suficiente. Curtea de apel a dispus astfel:

"Este necesar să se caute probe noi și să se reexamineze probele existente pentru a identifica și stabili cu certitudine contribuția fiecăreia dintre persoanele implicate în incident [...], precum și eventualul grad de răspundere penală. Ordonanța parchetului se bazează pe probe care nu sunt suficiente pentru aflarea adevărului, în măsura în care aspecte importante ale cauzei nu au fost clarificate pentru a putea explica în mod convingător leziunile existente pe corpul victimei Roșioru Silviu.

Din probele aflate la dosar reiese că victimei [reclamantul] i-a fost aplicată o sancțiune contravențională [...] pentru refuzul său de a-și declara identitatea și pentru comportament injurios, dar nu violent.

Dat fiind că persoanele vizate de anchetă nu recunosc să fi utilizat violența față de R. S., trebuie stabilit, cu probe noi, cine este vinovat de leziunile care au dus la spitalizarea de urgență a victimei, leziuni care, potrivit documentelor medicale, sunt consecința apăsării și loviturilor repetate cu obiecte contondente și ascuțite [...]."

35. Recursul parchetului împotriva acestei sentințe a fost respins de Înalta Curte de Casație și Justiție prin Decizia definitivă din 11 februarie 2004.

36. La 10 iunie 2004, parchetul a întocmit un plan de anchetă în care se menționa că trebuiau căutate probe noi, că martorii trebuiau interogați din nou pentru a identifica autorul leziunilor reclamantului și că trebuia realizată o nouă expertiză medico-legală pentru a stabili numărul total de zile de îngrijire necesare.

37. La 18 noiembrie 2004 a fost interogat reclamantul.

38. Prin Ordonanța din 14 iunie 2005, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Ploiești a dispus neînceperea urmăririi penale a polițiștilor. Parchetul a considerat că elementul material al infracțiunii de tortură nu putea fi dovedit în speță, subliniind că:

"Între partea vătămată [reclamantul] și polițiști a avut loc o altercație în timpul căreia, așa cum susține Roșioru Silviu, acesta din urmă a fost rănit de polițiști, care i-au provocat leziuni necesitând 16-18 zile de îngrijiri medicale.

În speță, nu sunt întrunite elementele constitutive ale faptei prevăzute de art. 2671 din Codul penal, dat fiind că autorii nu au săvârșit fapte de natură să constituie elementul material al infracțiunii de tortură.

Autorii nu i-au provocat părții vătămate, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, fizice ori psihice, îndeosebi cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau un terț l-a comis, de a face presiuni asupra ei sau pentru oricare alt

motiv bazat pe o formă de discriminare, oricare ar fi ea [...]."

39. Parchetul a constatat, de asemenea, prescrierea răspunderii penale sub aspectul săvârșirii infracțiunii de purtare abuzivă, întrucât se împlinise termenul de prescripție de 5 ani.

40. În urma plângerii reclamantului, prin Rezoluția din 15 iulie 2005, procurorul ierarhic superior din cadrul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Ploiești a confirmat ordonanța de neîncepere a urmăririi penale.

41. Reclamantul a contestat Ordonanța din 14 iunie 2005 în fața Curții de Apel Ploiești. Prin Hotărârea sa din 21 septembrie 2005, Curtea de Apel a admis, din nou, plângerea reclamantului și a trimis cauza parchetului, motivând că probele aflate la dosar nu erau suficiente. Instanța a considerat că rezoluția de neîncepere a urmăririi penale pentru infracțiunea prevăzută de art. 2671 din Codul penal nu făcea trimitere la probele existente și nu examina declarația reclamantului, ci se limita la a preciza că autorii nu i-au provocat părții vătămate, cu intenție, o durere sau suferințe fizice ori psihice cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță informații sau mărturisiri. După ce a constat că trebuiau administrate probe suplimentare, curtea de apel i-a indicat parchetului măsurile de cercetare ce trebuiau luate:

"- audierea tuturor persoanelor care, în noaptea de 25 spre 26 ianuarie 2000, se aflau în barul America [...];

- confruntarea martorilor care au dat declarații contradictorii, a acestora din urmă cu reclamantul, cu scopul de a stabili contribuția la incident a fiecăreia dintre persoanele implicate și forma de vinovăție;

- având în vedere constatările din raportul medico-legal nr. A1/3969/23 martie 2001, întocmit de INML Mina Minovici din București, potrivit cărora leziunile victimei sunt consecința unei apăsări și a unor lovituri repetate cu obiecte dure și lungi, este necesar să se clarifice cine este vinovatul și să se administreze în acest scop probele necesare;

- trebuie stabilit numărul total de zile de îngrijiri medicale necesare însănătoșirii victimei [...]."

42. Prin Hotărârea definitivă din 23 iunie 2006, Înalta Curte de Casație și Justiție a confirmat hotărârea pronunțată în primă instanță, menționând că ordonanța parchetului de neîncepere a urmăririi penale era greșită și a adus atingere atât procedurii, cât și părților, care nu puteau beneficia de un cadru legal satisfăcător pentru a-și apăra drepturile.

43. Dat fiind că nu a fost informat despre evoluția cauzei sale timp de mai multe luni, la 19 martie 2008 reclamantul a solicitat parchetului informații privind stadiul procedurii.

44. La 16 mai 2008, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Ploiești i-a transmis reclamantului o copie a ordonanței emise la 7 mai 2008, prin care constata prescrierea răspunderii penale atât în privința acuzației de tortură, cât și în privința celei de purtare abuzivă. Ordonanța preciza că:

"La 15 decembrie 2006, dosarul a fost transmis Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Ploiești pentru continuarea cercetării. Acolo, din greșeală, dosarul nu a fost repartizat unui procuror, ci a fost arhivat. La 19 martie 2008, ca urmare a cererii formulate de reclamant cu privire la stadiul procedurii, eroarea a fost constatată și remediată [...]."

45. Conform Ordonanței din 7 mai 2008, un singur act de procedură s-a întocmit după trimiterea cauzei de către Înalta Curte de Casație și Justiție, respectiv o notă redactată la 14 aprilie 2008 de Inspectoratul de Poliție Județean Buzău precizând funcțiile prezumtivilor agresori. Potrivit acestei note, 2 dintre polițiștii acuzați aveau grad de comisar, 2 aveau grad de adjunct al șefului poliției, iar 2 erau agenți. Din 2005, 4 dintre ei făceau parte din poliția judiciară. În ordonanță se preciza că versiunea faptelor, prezentată de reclamant, era confirmată de declarația prietenei sale și a șoferului de taxi, în vreme ce versiunea polițiștilor era confirmată de declarațiile lui S.M., o cunoștință a polițiștilor, și P.M., chelnerița ale cărei declarații nu erau consecvente.

46. Plângerea reclamantului împotriva Ordonanței din 7 mai 2008 a fost respinsă de procurorul ierarhic din cadrul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Ploiești la 10 iunie 2008. Acesta din urmă a considerat că "arhivarea din

greșeală a dosarului nu constituia o cauză de întrerupere sau suspendare a prescripției".

47. Reclamantul a contestat Ordonanța din 7 mai 2008 în fața Curții de Apel Ploiești. După câteva amânări motivate de faptul că parchetul nu transmitea instanței dosarul cauzei, prin Hotărârea din 3 octombrie 2008, Curtea de Apel Ploiești a respins plângerea reclamantului și a confirmat prescrierea răspunderii penale.

48. Reclamantul a formulat recurs susținând, între altele, că termenul de prescripție a fost întrerupt prin arhivarea, din greșeală, a dosarului. Prin Hotărârea definitivă din 27 noiembrie 2008, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul reclamantului și a confirmat hotărârea pronunțată în primă instanță. Aceasta a considerat că afirmațiile reclamantului referitoare la arhivarea dosarului nu puteau fi examinate, în măsura în care acestea nu făceau obiectul plângerii lui.

În drept

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 din Convenție

52. Reclamantul se plânge de agresiunile suferite din partea polițiștilor în noaptea de 25 spre 26 ianuarie 2000, pe care le califică drept tortură, și de ineficiența anchetei desfășurate de autoritățile naționale în privința acuzațiilor sale de tortură. Acesta invocă încălcarea art. 3 din Convenție, articol redactat astfel: "*Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.*"

A. Cu privire la admisibilitate

53. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție.

B. Cu privire la fond

1. Cu privire la aspectul material al capătului de cerere întemeiat pe art. 3 din Convenție

b) Motivarea Curții

57. Curtea amintește mai întâi că, pentru a intra sub incidența art. 3, relele tratamente trebuie să atingă un grad minim de gravitate. Aprecierea acestui grad minim este relativă în esență; ea depinde de ansamblul de circumstanțe specifice cauzei, de exemplu durata tratamentului sau efectele sale fizice ori psihice, iar în unele cazuri, de sex, vârstă și starea de sănătate a victimei. În cazul în care un individ este privat de libertate, folosirea forței fizice împotriva sa, atunci când nu se dovedește necesară din cauza comportamentului său, aduce atingere demnității umane și constituie, în principiu, o încălcare a dreptului garantat de art. 3.

58. Curtea constată că părțile nu au aceeași părere cu privire la faptele aflate la originea leziunilor traumatiche constatate asupra persoanei reclamantului. Acesta din urmă susține că a fost bătut de polițiști, în vreme ce Guvernul susține că leziunile respective au avut caracter accidental, inerent procesului de imobilizare a reclamantului, care a fost agresiv.

59. Este incontestabil faptul că reclamantul a fost rănit în noaptea de 25 spre 26 ianuarie 2000. Leziunile sale au fost constatate în rapoarte medico-legale care atestă existența unui traumatism toracoabdominal, echimoze extinse pe fesa și coapsa stângi, un traumatism craniofacial, contuzii bilaterale pe brațe, leziuni care, conform raportului de expertiză medico-legală din 23 martie 2001, au necesitat 16-18 zile de îngrijiri medicale. Este vorba, așadar, de leziuni extrem de grave, care în mod incontestabil i-au cauzat reclamantului suferințe grave.

60. Referitor la aprecierea contextului faptic în care aceste leziuni au fost provocate, Curtea, având în vedere natura subsidiară a rolului său, amintește că trebuie să dea dovadă de prudență atunci când i se cere să adopte rolul unei instanțe de fond competente pentru aprecierea faptelor, cu excepția cazului în care acest lucru devine inevitabil ca urmare a circumstanțelor unei anumite cauze.

61. În principiu, acolo unde s-au derulat proceduri interne, nu este sarcina Curții să substituie cu versiunea sa asupra faptelor pe cea a autorităților interne cărora le revine sarcina de a stabili faptele în baza probelor pe care le-au

administrat. Astfel, trebuie observat, în speță, că Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Ploiești, care a examinat cauza, a observat, prin Ordonanța de neîncepere a urmăririi penale din 14 iunie 2005, că leziunile reclamantului s-au produs în momentul prinderii acestuia de către polițiști. În plus, conform declarațiilor martorilor menționați de Guvern, agenții de poliție l-au imobilizat pe reclamant și l-au suit într-o dubă a poliției. Deși martorii respectivi au declarat că nu i-au văzut pe polițiști lovindu-l pe reclamant, rămâne faptul că, circa 3 ore mai târziu, acesta din urmă a fost internat în spital de urgență cu diagnosticul "traumatism toracoabdominal, echimoze extinse pe fesa și coapsa stângi, traumatism craniofacial, contuzii bilaterale pe brațe".

62. În cazul în care o persoană ajunge în custodia agenților statului, aflându-se într-o bună stare de sănătate, și ulterior se constată că, în momentul eliberării sale, este rănită, statul trebuie să ofere o explicație plauzibilă asupra originii rănilor. În consecință, în circumstanțele prezentei cauze, Guvernul este cel care trebuie să demonstreze, cu ajutorul unor argumente convingătoare, că leziunile de care se plânge reclamantul sunt rezultatele recurgerii la forță, reacție impusă de comportamentul reclamantului, și că această recurgere la forță nu a fost excesivă. Astfel, Curtea trebuie să cerceteze dacă forța folosită în speță a fost proporțională. În această privință, Curtea acordă o importanță deosebită rănilor care au fost provocate și atitudinii reclamantului, așa cum au fost stabilite aceste elemente de autoritățile interne.

63. În cazul de față, Curtea a stabilit deja gravitatea rănilor cauzate reclamantului. Însă din Ordonanța de neîncepere a urmăririi penale față de polițiști din 7 mai 2001 reiese că reclamantul nu le-a opus acestora rezistență fizică. Se menționa doar că respectivul a adresat cuvinte jignitoare polițiștilor și angajaților barului. Pe de altă parte, așa cum a observat Curtea de Apel București în Decizia din 10 iulie 2003, reclamantul a fost obligat la plata unei amenzi contravenționale pentru injurii adresate angajaților localului și pentru refuzul de a da relații pentru stabilirea identității sale. Prin

urmare, nu s-a stabilit că în timpul incidentului reclamantul a avut un comportament deosebit de violent sau agresiv fizic ori că a reprezentat o amenințare pentru polițiștii care l-au interpellat. Mai mult, Curtea ia notă de faptul că polițiștii implicați în incident îl depășeau numeric pe reclamant. Astfel, respectivul era singur contra 6 polițiști.

64. Curtea amintește că imposibilitatea de a stabili circumstanțele exacte în care o persoană a fost rănită, în timp ce se afla sub controlul agenților statului, nu o împiedică să constate o încălcare a art. 3 din Convenție sub aspect material, atunci când Guvernul pârât nu reușește să demonstreze modalitatea de desfășurare a faptelor, în mod satisfăcător și convingător, cu ajutorul unor mijloace de probă. În speță, Curtea consideră că Guvernul nu a furnizat argumente convingătoare sau credibile care să poată contribui la explicarea sau justificarea gradului de forță utilizat de polițiști în momentul interpelării reclamantului. Forța folosită a fost excesivă și nejustificată în condițiile date. În acest context, trebuie subliniat că starea avansată de ebrietate a unei persoane sau vocabularul jignitor la adresa polițiștilor nu ar putea justifica recursul la forță peste măsura impusă de interpellarea persoanei respective.

65. Prin urmare, a fost încălcat art. 3 din Convenție în raport cu tratamentul inuman și degradant la care a fost supus reclamantul în timpul interpelării sale.

2. Cu privire la aspectul procedural al capătului de cerere întemeiat pe art. 3 din Convenție

b) Motivarea Curții

71. Atunci când o persoană afirmă în mod "credibil" că agenții statului l-au supus unui tratament contrar art. 3, autoritățile competente au obligația să desfășoare o "anchetă oficială și efectivă" care să permită stabilirea faptelor, precum și identificarea și sancționarea persoanelor vinovate. Din această abordare nu trebuie să se deducă nicicum vreo obligație pozitivă de a avea un rezultat care să implice că orice procedură penală trebuie să se soldeze cu

o condamnare sau cu pronunțarea vreunei anumite pedepse.

72. Curtea constată că a avut totuși loc o anchetă în prezenta cauză. Rămâne de apreciat diligența cu care a fost efectuată și caracterul său "efectiv".

73. Se consideră că cerințele de celeritate și diligență rezonabilă sunt implicate în obligația de a ancheta. Atunci când un agent al statului este acuzat de săvârșirea unor infracțiuni grave care implică tratamente contrare art. 3, nu este acceptabil, în principiu, ca desfășurarea și finalizarea unor asemenea procese să fie împiedicate, printre altele, de prescripția răspunderii penale cauzată de tergiversări judiciare incompatibile cu cerința de celeritate și de diligență rezonabilă, implicate în acest context.

74. În cazul de față se impune a se observa faptul că cercetarea a fost inițiată rapid. Deși Guvernul consideră că parchetul militar s-a autosesizat în această cauză, reiese din Rezoluția de neîncepere a urmăririi penale din 7 mai 2001 că parchetul a efectuat cercetarea în urma plângerii soției reclamantului, depusă la 2 februarie 2000. Însă această cercetare s-a desfășurat pe parcursul a mai mult de 8 ani, ceea ce a determinat prescrierea acțiunii penale pentru toate infracțiunile de care învinuiții erau acuzați. Astfel, procedura împotriva prezumtivilor agresori ai reclamantului s-a încheiat la 27 noiembrie 2008, dată la care Înalta Curte de Casație și Justiție a declarat că se împlinise termenul de prescripție a răspunderii penale în privința tuturor capetelor de acuzare formulate.

75. Or, această durată a cercetării penale declanșate împotriva polițiștilor dovedește o pasivitate contrară cerințelor de celeritate în materie. Din documentele prezentate Curții reiese, în special, că toți martorii au fost audiați în 2000 și 2001, dosarul fiind ulterior trimis între diferite instanțe și parchete. În plus, timp de circa un an și 4 luni dosarul cauzei a fost arhivat din greșeală de către parchet, eroarea fiind descoperită abia în urma solicitării reclamantului de furnizare de informații privind derularea procedurii (supra, pct. 44). Guvernul nu a furnizat Curții nicio justificare

convingătoare pentru o asemenea atitudine din partea autorităților. Cele câteva amânări solicitate în cauză de către reclamant nu sunt de natură să justifice durata cercetării.

76. Curtea consideră că o asemenea întârziere în pronunțarea unei soluții într-o cauză penală, indiferent de complexitatea ei, viciază inevitabil eficacitatea acesteia. Înaltele părți contractante sunt obligate să păstreze încrederea publicului în preeminența dreptului și, în acest scop, un proces penal trebuie să aibă un efect disuasiv de natură să asigure prevenirea eficace a unor acte contra legii precum cele denunțate de reclamant.

77. Pe de altă parte, Curtea observă că cercetarea efectuată de parchet nu poate fi considerată efectivă în măsura în care a fost incompletă. Astfel, în două ocazii, instanțele naționale, sesizate de reclamant cu plângeri împotriva ordonanțelor de neîncepere a urmăririi penale în această cauză, au constatat că probele instrumentate nu erau suficiente. În Hotărârea din 21 septembrie 2005, Curtea de Apel Ploiești a dat indicații exacte parchetului cu privire la probele care trebuiau administrate. Conform dosarului, parchetul nu a efectuat cercetările indicate pentru a completa ancheta.

78. Ținând seama de cele de mai sus, Curtea consideră că autoritățile nu au efectuat o anchetă diligentă și efectivă asupra acuzației credibile a reclamantului potrivit căreia a fost supus unor rele tratamente de către polițiști. Această concluzie scutește Curtea de examinarea celorlalte argumente prezentate de reclamant în sprijinul acestui capăt de cerere. Prin urmare, constată încălcarea art. 3 din Convenție și în această privință.

II. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

79. În conformitate cu art. 41 din Convenție:

"Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă."

A. Prejudiciu

80. Reclamantul solicită 88.647 de euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material. Acesta precizează că în anul 2000 deținea 50% din acțiunile societății A., care a fost dizolvată în 2005, drept urmare a retragerii asociatului său din afacere și a imposibilității sale fizice de a se ocupa de ea. Suma solicitată, stabilită de un raport de expertiză extrajudiciară, constituie foloasele pe care acesta le-ar fi putut realiza în perioada 2000-2010 dacă societatea A. ar fi continuat să funcționeze ca în 2000. Acesta solicită, de asemenea, 50.000 EUR cu titlu de prejudiciu moral suferit.

82. Curtea nu observă nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material invocat și respinge această cerere. Cu toate acestea, consideră că reclamantului i-a fost cauzat un prejudiciu moral de necontestat, ținând seama de încălcările pe care le-a constatat. Prin urmare, pronunțându-se în echitate, Curtea consideră că trebuie să i se acorde reclamantului 12.000 EUR pentru prejudiciul moral.

Prin Hotărârea din 10 ianuarie 2012² în Cauza Roșioru împotriva României, Curtea hotărăște că a fost încălcat art. 3 din Convenție sub aspect material și procedural.

Comentariu

Art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului statuează expres interzicerea torturii. Astfel ” *Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.*”

În Jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că aria de aplicare a art. 3 din Convenție se extinde și asupra relexor tratamentelor, numai dacă acestea ating un minim de gravitate. Considerăm că aprecierea pragului minim de gravitate este relativă întrucât depinde de contextul în care s-au săvârșit faptele, de vârsta subiectului activ sau pasiv, de starea de sănătate ș.a. Constituie condiții agravante

² Publicată în Monitorul Oficial nr. 380 din 6 iunie 2012.

situațiile în care individul supus la rele tratamente este privat de libertate, fiind folosită forța fizică împotriva sa.

În cauza Roșioru împotriva României ne aflăm în fașa unei situații în care forțele de ordine au imobilizat un individ prin utilizarea unei presiuni fizice care nu a fost proporțională cu pericolul social creat. De asemenea, Curtea a

statuat în jurisprudența sa că, în cazul în care persoană ajunge în custodia agenților statului, aflându-se într-o bună stare de sănătate, și ulterior se constată că, în momentul eliberării sale, este rănită, statul trebuie să ofere o explicație plauzibilă asupra originii rănilor.

I.C.V